

A TERAZ PRZYPOMINIJ SOBIE, CZYM CECHUJE SIĘ LEGENDA.

Ważne cechy legendy to:

- zawiera w sobie elementy realistyczne i fantastyczne;
- Dotyczy historycznych miejsc lub zdarzeń (opowiada o początkach państw, tłumaczy zjawiska przyrody).

A zatem wyjaśnij, które cechy utworu *Jurata, królowa Bartyku* świadczą o tym, że jest legendą. (Odpowiedź zapisz w zeszycie)

Wyjaśnij pełnym zdaniem w zeszycie.

Co, według legendy, można usłyszeć, kiedy na morzu szaleje sztorm?

Czym, według legendy, są burszty wyrzucane na brzeg morza?

Bursztyny, które
znajdujemy na
plaży nad Morzem
Bałtyckim...

... powstały ponad **45 milionów lat**
temu!

Powstał z żywicy drzew iglastych.

A TERAZ POZNAJ LEGENDĘ DOTYCZĄCĄ POWSTANIA BURSZTYNU

Otwórz podręcznik na 172.
stronie i przeczytaj fragment
Jurata, królowa Bałtyku.

Odpowiedz pełnymi zdaniami w zeszycie.

Gdzie odbywają się wydarzenia
przedstawione w legendzie?

Dlaczego Jurata wybuchła
gniewem? Jak zmieniły się jej
uczucia, gdy spotkała
młodzieńca?

Co było powodem zemsty
Perkuna? W jaki sposób ukarał
Juratę i Rybaka?

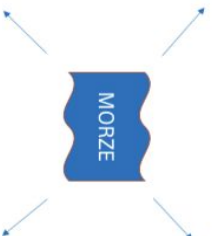
TEMAT: JURATA, KRÓLOWA BAŁTYKU.

Lekcja w klasie 4.

Wykonaj notatkę
w zeszycie.

Dopisz skojarzenia do wyrazu *morze*.

WIESZ, JAK
POWSTAJĄ
BURSZTYNY?

zakochana. Zapomniała o karze, zabrała rybaka ze sobą do swojego **podwodnego pałacu**. Żyli w nim szczęśliwie aż do chwili, gdy o śmiertelniku dowiedział się bóg Perkun. Zazdrosny o piękną Juratę, rozbił piorunem bursztynowy zamek, a jego panią przykuł tańcuchami do dna morza.

Bursztyn, który można znaleźć na plaży w Juracie pochodzi z rozbitego **pałacu królowej**, inni twierdzą że są to jej łzy, które wylewa po śmierci ukochanego Kastytisa, który zginął podczas **sztormu wywołanego** przez rozgniewanego boga. Jednak optymiści uważają, że rybak zdołał się uratować z topieli.

Inna wersja legendy mówi, że rybacy dziękowali jej za pomoc i przychyłność. Pokazata się im i przedstawiła jako Jurata lub Bursztynka. Na jej cześć młody rybak Toś ułożył pieśń. Usłyszał ją Perkun, który natychmiast przyszedł zobaczyć boginię i zakochał się w niej. Dał jej pięć dni do namysłu – czy zechce z nim zostać, czy chce zginąć wraz z rybakiem. **Zmartwioną królową** spotkał na brzegu Toś. Gdy mu opowiedziała o spotkaniu z Perkunem, nie zawahał się ani chwili i wraz z nią popłynął do jej zamku. Gdy Perkun powrócił i dowiedział się o decyzji królowej, rozbił pałac. Na pamiątkę tamtych zdarzeń i ku czci opiekunki rybacy nazwali miejscowość Juratą, a wyrzucane przez morze byszczące kamyki bursztynem. **Pomnik Juraty** stoi przy **głównym deptaku miasta**.

Legenda o Juracie

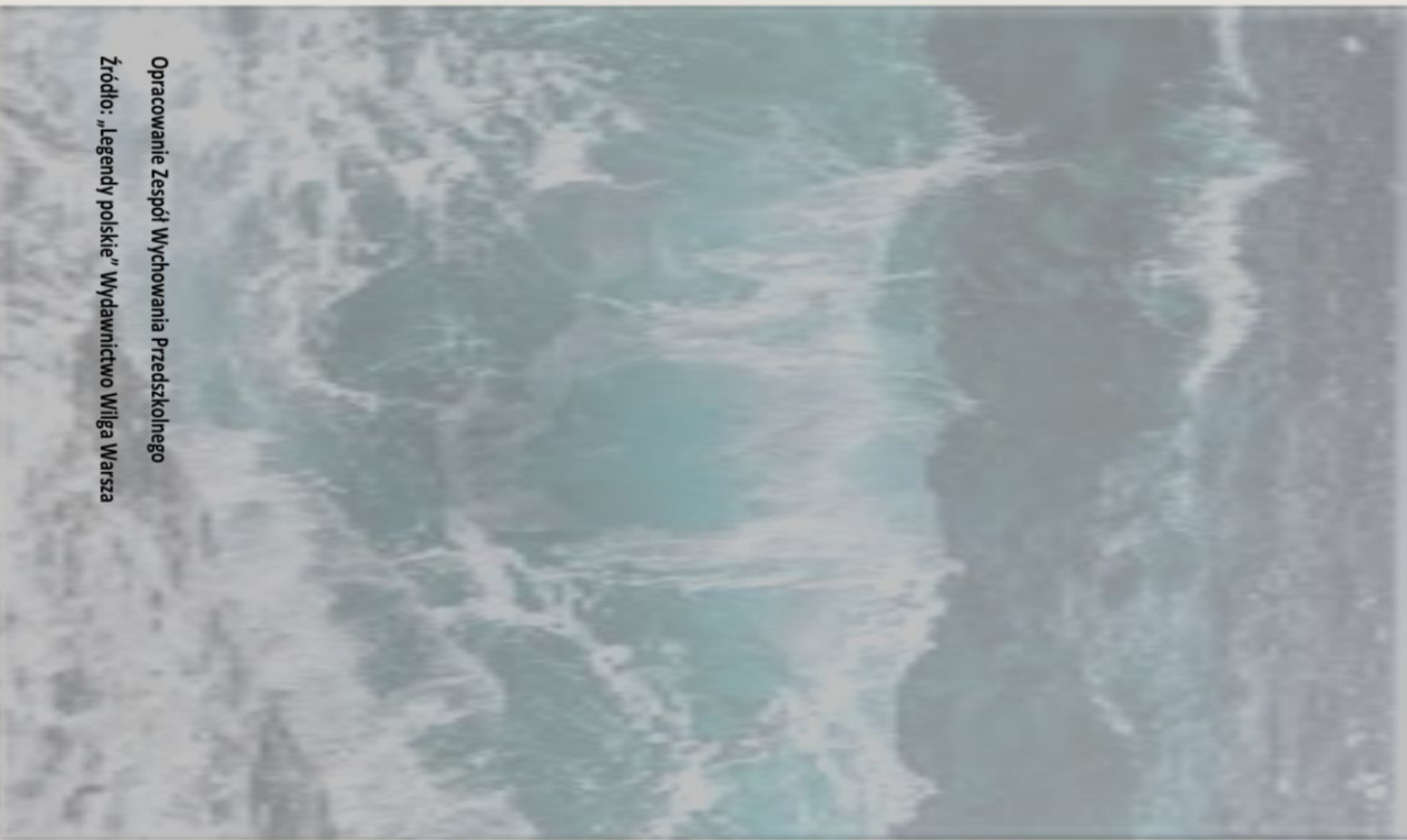
Jurata swoją nazwę zawdzięcza legendarnej królowej, która zakochała się w miejscowym rybaku. Niektórzy twierdzą, że Jurata była syreną, inni uważają ją za królową morza. Tak nazywała się też litewska bogini Bałtyku.

Jurata
mieszkała na
dnie morza w
bursztynowym
pałacu. **Rządziła
w głębinach**, ale
też była
**przychylna
rybakom**. Gdy
dowiedziała się,
ze rybak Kastytis
towi zbyt dużo
ryb, postanowiła
go ukarać.
Podpłynęła do
jego łodzi, ale
gdy go ujrzała
natychmiast się
w nim

zakochała. Zapomniata o karze, zabrata rybaka ze
sobą do swojego ~~podwodnego pałacu~~. Żyli w nim

Ilekróć na Bałtyku rozszaleje się sztorm, wicher przynosi z głębin
szczątki pałacu pięknej Juraty - odłamki bursztynu.

Opracowanie Zespół Wychowania Przedszkolnego

Źródło: „Legendy polskie” Wydawnictwo Wilga Warszawa

Na widok pięknej królowej zadrżało z zachwytu jego serce; uśmiechnął się do niej promiennie. I stało się coś, czego nie przewidziała Jurata.

Opuścił ja cały gniew i pragnienie zemsty. Nie mogła wprost oderwać oczu od pięknego młodzieńca. I wtedy zrozumiała, że pokochała go całym sercem. Skinęła berłem, uciszyła rozśpiewane towarzyski i przemówiła do zdumionego rybaka:

- Jestem Jurata, królowa Batyku. Przypłynęłam, aby ukarać cię za to, że naruszyłeś spokój i prawa mego wodnego królestwa. Pokochałam cię od pierwszego wejrzenia. Przebaczę ci jednak, jeśli odwzajemnisz moją miłość.

Rybak spojrzał głęboko w zielone oczy królowej i powiedział:

- Wybacz mi, pani. I ja cię pokochałem. Będę ci wierny do końca życia.

- Każdego wieczoru przypłynę zatem na spotkanie z tobą. Moje serce należy odtąd do ciebie- odrzekła Jurata.

Po tych słowach cały orszak znikł wśród morskich fal. Rybak długo wpatrywał się w morze, ale nie dostrzegł żadnego śladu ukochanej.

Westchnął ciężko i znowu wziął się do rozplątywania sieci.

Jurata dotrzymała słowa i co wieczór przypływała na spotkanie z rybakiem.

Niestety, ich szczęście nie trwało długo.

Władca mórz, Perkun, nie darował Juracie, że pokochała człowieka.

Pewnej nocy cisnął gromem w jej bursztynowy pałac. Runęły z hukiem złociste ściany, grzebiąc dobra królową.

Zemsta Perkuna dosięgła również rybaka: wzburzone fale morskie roztrzaskały łódź, a jego samego wir wciągnął na samo dno.

Na widok pięknej królowej zadrżało z zachwytu jego serce; uśmiechnął się do niej promiennie. I stało się coś, czego nie przewidywała Jurata.

Opuścił ja cały gniew i pragnienie zemsty. Nie mogła wprost oderwać oczu od pięknego młodzieńca. I wtedy zrozumiała, że pokochała go całym sercem. Skinęła berłem, uciszyła rozśpiewane towarzyszek i przemówiła do zdumionego rybaka:

- Jestem Jurata, królowa Batytku. Przypłynęłam, aby ukarać cię za to, że naruszyłeś spokój i prawa mego wodnego królestwa. Pokochałam cię od pierwszego wejrzenia. Przebaczę ci jednak, jeśli odwzajemnisz moją miłość.

Rybak spojrział głęboko w zielone oczy królowej i powiedział:

- Wybacz mi, pani. I ja cię pokochałem. Będę ci wierny do końca życia.

- Każdego wieczoru przypłynę zatem na spotkanie z tobą. Moje serce należy odtąd do ciebie- odrzekła Jurata.

Po tych słowach cały orszak znikł wśród morskich fal. Rybak długo wpatrywał się w morze, ale nie dostrzegł żadnego śladu ukochanej.

Westchnął ciężko i znowu wziął się do rozplątywania sieci.

Jurata dotrzymała słowa i co wieczór przypływała na spotkanie z rybakiem.

Niestety, ich szczęście nie trwało długo.

Władca mórz, Perkun, nie darował Juracie, że pokochała człowieka.

Pewnej nocy cisnął gromem w jej bursztynowy pałac. Runęły z hukiem złociste ściany, grzebiąc dobra królową.

Zemsta Perkuna dosięgła również rybaka: wzburzone fale morskie roztrzaskały łódź, a jego samego wir wciągnął na samo dno.

Legenda „Jurata, królowa Batyku”

Przed wiekami, w niedostępnych głębinach Batyku, wznosił się wspaniały bursztynowy pałac. Mieszkała w nim piękna i dobra królowa morza- Jurata.

Panowała nad wszystkimi morskimi stworzeniami, otaczając je najtroskliwszą opieką. Nikomu, nawet najmniejszemu ślimakowi, nie pozwoliła zrobić krzywdy.

Rządziła mądrze i sprawiedliwie, często łagodząc podmorskie właśnie i rozstrzygając spory.

Pewnego dnia doniesiono Juracie, że jakiś młody rybak zarzuca w morze sieci i łowi ryby. Dobra królowa wybuchła wielkim gniewem. Spienili się jasnoblękitne fale, a ona przechadzała się niecierpliwie po komnacie. Jej oczy ciskały błyskawice tak, że ciemniały złote krople bursztynów w świetlistych żyrandolach.

- Tak nie może być!- zawołała Jurata.

- Nie pozwolę, żeby ginęły ryby! Trzeba ukarać tego, który naruszył nasze morskie prawa!

Syreny zgodziły się ze swoją panią i wspólnie obmyśliły rzecz następującą. Miały oczarować rybaka swoim śpiewem, zwabić go w morską głębinę i utopić.

Wkrótce w przepięknej, bursztynowej łodzi płynęła po wodach Batyku władcyjni morza, a w ślad za nią w wielkich muszlach podążały syreny. Ich czarodziejski śpiew niosł się ku lądowi.

Młody rybak właśnie rozwijał na brzegu swoje sieci. W pewnej chwili jego uszu dobiegły zniewalające dźwięki. Podniósł głowę i spojrzał w stronę morza.

Zgodnie z **legendą**,
Jurata mieszkała na
dnie Morza

Bałtyckiego w
bursztynowym

pałacu. ... Razem spędzali wiele
czasu w pałacu na dnie **Bałtyku**.

Gdy o związku ze śmiertelnym
dowiedział się bóg Perkun, z
zazdrości zniszczył piorunem pałac
na dnie morza, a Juratę przywiązał
łańcuchami do skały na dnie
morza.

1. Uważnie przeczytaj tekst. Otocz pętlą tekst legendy o Juracie.

Legenda i prawda o bursztynie

Gdy Paulinka była nad Morzem Bałtyckim, nie spodziewanie znalazła trzy male bursztynki. Były śliczne. Dziewczynka, kładąc się do łóżka, mocno trzymała je w zaciśniętej pięście. Tej nocy przśniło się jej, że dawno temu na dnie morza stał olbrzymi bursztynowy pałac. Mieszkała w nim morska księżniczka Jurata. Pewnego razu księżniczka zobaczyła w malej łódce, wśród olbrzymich fal, młodego rybaka. Zachwyciła się jego siłą oraz odwagą i natychmiast się zakochała. Niestety, bardzo to rozgniewało króla móż Neptuna, który chciał pojąć Juratę za żonę. Z gniewu i złości Neptun rozpętał straszliwy sztorm. Wyl wiatr, padał rzęsiście deszcz, a ogromne fale zalewały łódki rybaków i wściekle uderzały o brzeg. Bursztynowy pałac rozpadł się na milion kawałków i okruców, a Jurata gdzieś przepadła. Dlatego, do dzisiejszego dnia, po sztormie na plaży można znaleźć bursztyny, które są fragmentami pałacu księżniczki.

Gdy Paulinka się obudziła, opowiedziała cały sen babci. Babcia uśmiechnęła się i poradziła wnuczce, aby sprawdziła w Internecie, skąd naprawdę biorą się bursztyny.

Dziewczynka na stronie internetowej przeczytała, że bursztyn to kopalna żywica drzew iglastych. Niestety, nie zrozumiała tej informacji i znów musiała prosić babcię o pomoc. Okazało się, że dawno temu w miejscu, gdzie dziś jest morze, rósł olbrzymi las iglasty. Z drzew spływała żywica, czasem nawet zatapiając jakieś owady. Ta żywica potem twardniała, była przykrywana przez umierające rośliny oraz ziemię i leżała przez tysiące lat. Z niej właśnie powstał bursztyn. Babcia dodała jeszcze, że Słowianie bursztyn nazywali jantarem.

To wyjaśnienie było zrozumiałe dla Pauliny, ale dziewczynka uważała, że jej sen o księżniczce Juracie jest znacznie ciekawszy. Gdy kolejnego dnia wyszła na spacer, udawała, że na plaży szuka okruców bursztynowego pałacu oraz nieśmiało marzyła o spotkaniu z Juratą.

2. Odpowiedz na pytania.

1) Gdzie Paulina szukała informacji o bursztynie? _____

2) Czym są bursztyny? _____

3) Jak dawniej nazywano bursztyn? _____

1. Powyższy tekst jest.

- A. bajka.
- B. mitem.
- C. legendą.
- D. baśnią.

2. Określ rodzaj narracji w podanym tekście

.....

3. Uzupełnij tabelę.

Elementy fantastyczne	
Bohaterowie	Wydarzenia
1.	1.
2.	2.

4. Który plan został zapisany zgodnie z przebiegiem wydarzeń przedstawionym w tekście?

A.

- panowanie Juraty w głębinach morskich
- wieść o rybaku zagrażającym stworzonkom wodnym
- zemsta Peruna
- gniew Juraty
- spotkanie królowej Bałtyku z ukochanym
- nieoczekiwana miłość do rybaka

B.

- panowanie Juraty w głębinach morskich
- nieoczekiwana miłość do rybaka
- spotkanie królowej Bałtyku z ukochanym
- wieść o rybaku zagrażającym stworzonkom wodnym
- gniew Juraty
- zemsta Peruna

- **gniew** Juraty
- nieoczekiwana miłość do rybaka
- spotkania królowej Batyku z ukochanym
- zemsta Peruna
- panowanie Juraty w głębinach morskich

D.

- panowanie Juraty w głębinach morskich
- wieść o rybaku zagrażającym stworzonkom wodnym
- gniew Juraty
- nieoczekiwana miłość do rybaka
- spotkania królowej Batyku z ukochanym
- zemsta Peruna

5. Nadaj inny tytuł tekstowi .

.....

6. Z pierwszego akapitu tekstu wypisz 3 epitety.

.....

7. Królowa Batyku była.

- A. urodziwa, dobra, wrażliwa.
- B. mądra, nieczuła, piękna.
- C. skąpa, sprawiedliwa, czuła.
- D. uroczą, mściwą, oszczędną.

8. Kiedy zginęła Jurata?

- A. o świcie.
- B. w południe.
- C. wieczorem.
- D. w nocy.

9. Wyjaśnij znaczenie zwrotu: „...oczu od nich oderwać nie mógł”

.....

10. Aby znaleźć synonim wyrazu „jantar”, należy skorzystać ze słownika.

- A. frazeologicznego.
- B. wyrazów bliskoznacznych.
- C. poprawnej polszczyzny.
- D. ortograficznego.

11. Wpisz wielką lub małą literę:

(m/ M) ...orze (b/ B) ...atyk

(m/ M) ...orze (b/ B) ...atyczne

legenda (b/ B) ...atyczna

Karta pracy

*Test sprawdzający znajomość legendy „Jurata, królowa Batyku”
wg „Legend morskich” - opracowania Małgorzaty Korczyńskiej i Anny Tatarzyckiej- Ślęk*

Imiona i nazwiska uczniów:.....

Przeczytajcie uważnie pytania i odpowiedzcie na nie zgodnie z treścią
wysłuchanej legendy. Pamiętajcie o poprawnym i estetycznym zapisie zdań.

1. Jak miała na imię królowa Batyku?

2. Dlaczego pewnego dnia Jurata wraz z Sytenkami wypłynęła w morze?

3. Co spowodowało, że królowa zmieniła swoje zdanie?

4. Kim był Peron?
